

Ernis Tursunov (1935)

Şair, dramaturg, çevirmen Ernis Tursunov 24 Ağustos 1935 yılında Frunze'de (bugünkü Bişkek) bir memurun ailesinde dünyaya geldi. 1952 yılında Frunze'deki 5.nolu A.S. Puşkin adlı Kırgız mektebini bitirdi. 1958 yılında Kırgızistan Devlet Üniversitesi Filoloji Fakültesini bitirdi. 1962-62 yıllarında Moskova'daki M. B. Lomonosov adlı üniversitede okudu.

İş hayatına 1958 yılında Kırgızistan Kültür Bakanlığının amirinin vekili olarak başladı. 1960 yılında Kırgız Film, film stüdyosunda baş redaktör olarak çalışmaya başladı. 1965 yılında cumhuriyetin çeşitli yayın kuruluşlarında, 1982-82 yılları arasında Kırgız Dram Tiyatrosunda çalıştı. 1948 yılında şairin "Gül" adlı ilk şiir kitabı çıktı. Şairin "Güzeller", "Hakikat yener ama affetmez" adlı piyesleri ve bir çok hikaye romanları vardır.

Ernis Tursunov dünya ve Rus klasiklerinin bir çoğunu çevirmiştir. Örneğin; A. S. Puşkin'in "Evgeniy Osenin" romanını ve N. Nekrasov'un "Rus'ta kimler iyi yaşar" adlı manzumesini Kırgızcaya çevirmiştir. Kırgız Yazarlar Birliğinin üyesidir.

Aşağıdaki eserleri basılmıştır.

Gül. Şiirler ve manzumeler külliyyatı. F. Kırgızokuped-mambas, 1956; Dostluk sırrı. Hikayeler. F. Kırgızokuped-mambas, 1957; Aygümüştün söyledikleri. Masallar. F. Kırgızokuped-mambas, 1959; Bülbül. Şiirler külliyyatı. F. Mektep, 1965; Yiğitler. Lirik şiir kitabı. F. Kırgızistan, 1970; Yükseklik. Lirik. F. Kırgızistan, 1973; Portre. Lirik. F. Kırgızistan, 1978; Badahşan. Ballada, noveller, hikayeler. F. Kırgızistan, 1981; Sonsuz sevgi. Lirik. F. Mektup, 1983; Bahar yağmur. Şiirler, hikayeler ve masallar. F. 1982.

Şiirler

AT CALINDA CAN ÇIKSIN

Tuzun tattım, muzun tattım turmuşun,
Turmuşta köp çılgandı turguzdum,
Ayköl babam taş urganga aş urgan :
A biz oşol - urpaktarı kırgızdın!

Tar coldordo acal bilbey ooluktum,
Taşka, sooga, boroondorgo coluktum,
Ayda, dosum, at calında can çıksın -
Atta oynogon tukumubuz tooluktun!

Ay körünöt arasınan cıldızdın,
Aşığı biz - ay sıyaktuu miñ kızdın.
Asilkeçti at calında ala kaç,
Attay uçat cigitteri kırgızdın!

Çamda, dosum, dañkanıñan çañ çıksın,
Çığaar bolso - at calında can çıksın!

BOROON BOYLOP BARATAM

Buuga buular, suuga suular koşulup,
Bulut bolot, dayra bolot sozulup,
Buurakanduu ağımdardan alıngan,
Bul turmuşun kayırıktarın dosum, uk!

Küüsün ugup toodo kuygan nõşördün,
Küç berüügö, tüs berüügö köşördüm,
Köşördüm da önüp çıkkan taş carıp,
Kök tulañday aldıñarga tõşöldüm.

Küüsün ugup köl taşıtkan boroondun,
Kürkürögön dabışına orondum,
Orondum da bağıtım col izdep,
Opol toonun katmarına cogoldum.

Agım cirep, boroon boylop baratam,
Algan bağıt - kataal bağıt, karasam!

AT YELESİNDE CAN ÇIKSIN

Tuzunu tattım, buzunu tattım hayatın,
Hayatta çok yıkılanı kaldırdım,
Alçak gönüllü babam at atana aş attı:
Biz işte evlatlarıyız o Kırgızın!

Dar yollarda ecel bilmeden kudurdum,
Taşa, suya, boranlara rastladım.
Süt dostum at yelesinde can çıksın,
At üzerinde oynayan soyuyuz dağlının!

Ay görünür arasından yıldızın,
Aşığı biz, ay gibi bin kızın.
Dilberi at yelesinde al kaçır;
At gibi uçar yiğitleri Kırgızın!

Hazırlan dostum, toynağında toz duman çıksın,
Çıkacaksa at yelesinde can çıksın!

BORANLA GİDİYORUM

Buhara buhar, suya sular karışıp,
Bulut olur, derya olur uzayıp,
Gür akımlardan alınmış,
Bu hayatın nakaratlarını dinle dostum!

Ahengini dinle dağa dökülen dolunun,
Güç vermeye, renk vermeye uğraştım,
Uğraştım da büyüyen taş yarararak,
Otlar gibi önünüze döşendim.

Sesini duyup gölü taşırın boranın,
Gürleyen sesine sarındım,
Sarındım da hedefime yol arayıp,
Çetin dağlarda kayboldum.

Akıntıları yarararak, boranla gidiyorum,
Düştüğüm yol, zorlu yol, baktım da!

BIÇAK MENEN OYNOBO

"Ene murda bıçaktı özüñö ur,
Etiñ oorubasa, özgögö ur!"

Özübek makalı.

Ot çaçırıp kayrak-çarık çarkırıp,
Kurçutuldu bıçak mizi çarkırıp,
Ötkürlüğün kolgo canıp körgöndö,
Önö boyum muzday tüştü kaltrırap.

Tirüülüktü çırkıratıp, caralap,
Tiyse bıçak - tiygen cerden kan agat,
Cüröt dayım : cürök, boor, kolkodo,
Cülün kıyıp, kekirtekti aralap.

Kişi öltürüp, cılkı muuzdap, baş keset,
Kimdin şoru?.. (Estelikke taş keset) :
"Bıçak menen oynobo!" dep cazıp koy,
Bışıp alsa talçıbıktay çaş ketet.

Kaydan keldi uşunday bir caman oy,
Karmap turup dürkürödü dene - boy.

ÇAŞ CÜRÖGÜM TAŞ BOLDU

Men turmuşta uçup kördüm kuş bolup,
Mert da boldum naadandıkka tuş bolup,
Merezdiğin meni meelep turganda,
Meeleyiñde toñup kaldım kış bolup.

Canıp kördüm calbirttangan ot bolup,
Camgırda da kalğanım çok toktolup,
Kütüüsüzdön koltukka suu bürkköndö,
Küyüp kördüm külüm kalbay çok bolup.

Añkıp kördüm çayıt açkan gül bolup,
Balkıp kördüm carık çaçkan kün bolup,
Kan mıkşıgan kargışiñdi körgöndö,
Katıp kaldım kap-karañğı tün bolup.

Tolkup kördüm çaşoo barda çaş bolup,
Tordo kaldı çaş cürögüm taş bolup.

AŞIKTIKTIN DARTINA

Ak sanasak aşıktıktın tuzuna,
Al dem berer ay astınan sızıuğa.
O, buluttar, tatım süyüü tartıp bar,
Obo-enenin çañkap catkan kızına.

Kan cügürtsök aşıktıktın nuruna,
Kanat bütör turmuşka bek turuuga.
O, celargı, uurttam süyüü tartıp bar,
Otoy ısıp, oorup catkan suluuga!

Al ayperi emne kaalayt, bilip kel,
Andan maga ır kanatın minip kel!
Küügö salıp süyüü cutkan selkini -
Kün tiygendey - ay tiygendey külüp kel!

Dal özündöy tukum berer artına,
Dava tapsañ aşıktıktın dartına!

BIÇAKLA OYNAMA

"İlk önce bıçağı kendine vur,
Etin ağrımazsa, özgeye vur!"

Özbek atasözü

Ateş sıçrar, bilek çarkı ışıldar,
Keskinleşti bıçak sırtı parıldar,
Keskinliğini ele vurup görünce,
Tüm bedenim buz kesildi titreyerek.

Hayatı bağırtıp, yaralar,
Değerse bıçak, değdiği yerden kan çıkar,
Daima dolaşır: yürek, bağır, aortta,
İliğe kıyıp, gırtlığı aralar.

Kişi öldürür, yıldı boğazlar, baş keser,
Kimin şeri!.. (Hatıraya taş keser):
"Bıçakla oynama" diye yaz,
Alışırsa filiz gibi genç gider.

Nerden geldi böyle kötü bir düşünce,
Tutarken titredi tüm bedenim.

GENÇ YÜREĞİM TAŞ OLDU

Ben hayatta uçtum da kuş olup,
Helak oldum cahilliğe denk gelip.
Düşmanlığın beni hedef almışken,
Eldivenine dona kaldım kış olup.

Yandım alev alev od oldum,
Yağmurda da durmadım.
Ansızın koltuğa su püskürttüğünde,
Yandım, yok oldu külüm kalmadı.

Koktum, yayla da açan gül olup,
Eridim, ışık saçan gün olup,
Kan tutan kargaşayı görünce,
Katılaştım kapkaranlık tün olup.

Dalgalandım yaşam varken genç olup,
Torda kaldı genç yüreğim taş olup.

AŞKIN DİRDİNE

İyi düşünsek aşkın tuzuna,
O dem verir ay altında sızmaya.
Ey, bulutlar, tadımlık sevgi sunuver,
Havva Ananın uzanıp yatan kızına.

Kan versek aşkın nuruna,
Kanat biter hayata sıkı durmaya.
Ey, yel, bir yudum sevgi sunuver,
Ateş gibi yanan, hasta yatan güzele!

O ay perisi ne ister, bil de gel,
Ondan bana türkü kanadını binerek gel!
Hiç durmadan sevgi yutan dilberi,
Güneş doğmuş gibi, ay doğmuş gibi gül de gel.

Özü gibi soy verir ardına,
Deva bilsen aşkın derdine!